

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 16/2013 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (eCall-järjestelmän tyyppihyväksyntävaatimukset)

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi (eCall-päätös)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 13 päivänä syyskuuta 2013 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (eCall-järjestelmän tyyppihyväksyntävaatimukset) U 50/2013 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Suuri valiokunta on 13 päivänä syyskuuta 2013 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi (eCall-päätös) U 51/2013 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Sanna Ruuskanen, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Seija Miettinen-Bellevergue, liikenne- ja viestintäministeriö
- neuvotteleva virkamies Johanna Hakala, sisäasiainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- Häätäkeskuslaitos
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi on osa EU:n säädöskokonaaisuutta, jolla varmistetaan hätänumeroon 112 perustuvan eCall-järjestelmän käyttöönotto 1.10.2015 mennessä. ECall-järjestelmällä tarkoitetaan ajoneuvoon asennettua järjestelmää, joka aktivoituu automaattisesti ajoneuvon joutu-

duttua vakavaan onnettomuuteen. Järjestelmän avulla tieto onnettomuudesta välittyy viipymättä pelastusviranomaisille.

Asetuksessa säädettäisiin eCall-järjestelmän käyttöönoton tyyppihyväksyntävaatimuksista. Ehdotuksen mukaan uusissa EU:n henkilö- ja pakettiautoissa otetaan käyttöön ne vähimmäistoiminnot, joita pelastuspalvelut tarvitsevat hä-

täpuheluiden asianmukaiseen käsittelyyn. Tarkan ja luotettavan paikannustiedon tarjoaminen on olennainen osa järjestelmän tehokasta toimintaa. Järjestelmä on pakollinen 1.10.2015 alkaen.

Jäsenvaltioiden velvoitteesta ottaa järjestelmä käyttöön säädettäisiin ns. eCall-päätöksessä, josta on annettu valtioneuvoston kirjelmä U 51/2013 vp. Päätösehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on otettava viimeistään 1.10.2015 käyttöön eCall-hätäkeskuksissa tarvittava infrastruktuuri, jota eCall-puheluiden asianmukainen käsittely ja vastaanottaminen niiden alueella edellyttävät.

Valtioneuvoston kanta

U 50/2013 vp

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotuksen liikenneturvallisuustavoitteita. On selvää, että liikenneturvallisuuden parantaminen on tärkeä kansallinen intressi. Liikennekuolemat ja liikenteessä vammautuminen aiheuttavat Suomessa paitsi lukuisia henkilökohtaisia tragedioita myös merkittäviä yhteiskunnallisia kustannuksia. Ehdotetulla eCall-järjestelmällä voidaan tehostaa hätäpalveluja ja parantaa ensiapua, mikä on omiaan vähentämään liikennekuolemia ja liikenteen aiheuttamien vammojen vakavuutta. Järjestelmän käyttöönotto auttaisi vähentämään ihmisten kärsimystä sekä terveydenhuolto- ja muita kustannuksia.

Valtioneuvosto pitää eCall-järjestelmän pakollista käyttöönottoa uusissa ajoneuvotyypeissä perusteltuna, jotta voidaan varmistaa palvelun saatavuus kaikille kansalaisille. Yhteisillä teknisillä standardeilla vältetään myös markkinoiden pirstaloituminen ja varmistetaan palveluiden yhteentoimivuus koko EU:n alueella. Asian jatkovalmistelussa on kuitenkin syytä varmistaa, ettei ajoneuvojen pakollinen varustaminen eCall-järjestelmällä perusteettomasti rajoita autonvalmistajien tai muiden riippumattomien toimijoiden mahdollisuutta tarjota lisäksi vastaavia tai monimuotoisempaan palveluun kyke-

neviä laitteita, jotka toimivat eCall-palvelun rinnalla tai sen pohjalta. Myös viestintäverkkojen nopea kehitys tulee huomioida jatkovalmistelussa. Säädöskehityksen on oltava joustava, koska viestintäverkkoja koskevien uusien teknologioiden käyttöönotto tulee jatkossa edellyttämään muutoksia niin ajoneuvojärjestelmiltä, matkaviestinverkoilta kuin hätäkeskusten järjestelmiltäkin.

Tarkan ja luotettavan paikannustiedon tarjoaminen on olennainen osa ajoneuvoon asennetun eCall-järjestelmän tehokasta toimintaa. Paikannustiedon luonne huomioon ottaen valtioneuvosto pitää tärkeänä, että järjestelmän käyttäjien yksityisyyden suoja huomioidaan asianmukaisesti järjestelmälle asetettavissa vaatimuksissa ja teknisissä standardeissa.

U 51/2013 vp

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta, jonka mukaan PSAP-hätäkeskusinfrastruktuurin tulisi täyttää eCall-asetuksessa asetetut määräykset. Tällä tavalla voidaan varmistaa EU:n laajuinen eCall-palvelun yhteensopivuus, yhteentoimivuus ja jatkuvuus.

Komission ehdotuksen käsittelyn yhteydessä valtioneuvosto pitää tärkeänä selvittää eCall-asetuksessa mainittujen standardien versiot, joihin hätäkeskuslaitosten vaatimustenmukaisuuden tulee perustua. Lisäksi asian jatkokäsittelyssä tulee selvittää eCall-asetuksen 3 artiklan 7 kohtaa, jossa säädetään hätäkeskuksen pääsystä ajoneuvon ominaisuuksia koskeviin tietoihin. Myös yhteyksien luominen ja ylläpito ulkomaisiin rekistereihin tulee ottaa esille ja säännöksiä tulee tältä osin selvittää.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että tämän päätösehdotuksen voimaantulo on sama kuin komission 13 päivänä kesäkuuta 2013 antaman ehdotuksen, joka koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta ajoneuvoon asennettavan eCall-järjestelmän käyttöönottoa koskevista tyyppihyväksyntävaatimuksista ja direktiivin 2007/46/EY muuttamisesta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta suhtautuu komission ehdotuksissa tarkoitettuun EU:n laajuiseen eCall-järjestelmään lähtökohtaisesti myönteisesti. Ehdotukset ovat osa EU:n toimia tieliikenneturvallisuuden parantamiseksi.

ECall-järjestelmällä tarkoitetaan ajoneuvon asennettua järjestelmää, joka aktivoituu automaattisesti ajoneuvon jouduttua vakavaan onnettomuuteen. Palvelu ottaa langattoman matkaviestinverkon kautta yhteyttä lähimpään hätäkeskukseen ilmoittaen keskukselle muun muassa onnettomuuspaikan. Lisäksi järjestelmä avaa numeroon 112 perustuvan puheyhteyden ajoneuvossa olevien henkilöiden ja hätäkeskuksen välille. Palvelu voidaan tarvittaessa aktivoida myös manuaalisesti. Järjestelmä on pakollinen uusissa henkilö- ja pakettiautoissa 1.10.2015 alkaen, johon mennessä hätäkeskuksissa on otettava käyttöön eCall-palveluiden vastaanottamiseksi ja käsittelemiseksi tarvittava infrastruktuuri.

Hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) mukaan hätäkeskuspalvelut tuottaa Manner-Suomen alueella sisäasiainministeriön alainen valtakunnallinen virasto, Hätäkeskuslaitos. Viraston toiminnallisesta ohjauksesta vastaavat sisäasiainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö yhteistyössä. Edellä mainitun lain soveltamisalan ulkopuolella on Ahvenanmaan maakunta, jossa maakunnan hallitus ylläpitää hätäkeskusta hätäilmoitusten vastaanottamiseksi ja pelastusyksiköiden hälyttämiseksi.

Suomessa on käytössä yleiseurooppalainen hätänumero 112. Hätäkeskukset käsittelevät e-Call-ilmoitukset hätäilmoitusten käsittelyä koskevien vahvistettujen vaatimusten mukaisesti. Käynnissä olevan Hätäkeskuslaitoksen rakennuudistuksen myötä virastossa toimii vuoden 2015 alussa kuusi hätäkeskusta (Oulu, Kuopio, Kerava, Turku, Pori ja Vaasa), jotka kaikki tulevat toimimaan eCall-keskuksina.

Hätäkeskuslaitoksessa valmistellaan parhailaan uutta hätäkeskustietojärjestelmää (ERICA), johon toteutetaan valmius eCall-ilmoitus-

ten vastaanottoon ja käsittelyyn. Suunnitellun käyttöönottoaikataulun mukaan järjestelmä otetaan käyttöön vaiheittain vuoden 2015 aikana, joten sen perusteella hätäkeskukset pystyvät toteuttamaan eCall-hätäkeskusinfrastruktuurin käyttöönoton asetusehdotuksessa määritellyllä tavalla ja eCall-päätösehdotuksen mukaisessa määräajassa. Valmius käsitellä eCall-ilmoituksia edellyttää, että viranomaisyhteistyönä tehtävä ohjeistus on valmis.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ERICAn käyttöönottoaikataulun suurimpana haasteena on tällä hetkellä turvallisuusverkkoon (TUVE) liittyvien töiden hidas eteneminen. Hätäkeskuslaitos on TUVE:n käyttäjäksi veloitettava organisaatio ja ERICAn tulisi toimia TUVE-ympäristössä. Aikatauluhaasteiden lisäksi ERICAn TUVE-yhteyksien osalta on ratkaistava eräitä kriittisiä osakokonaisuuksia, esimerkiksi hätäpuheluiden siirtäminen TUVE-verkossa. Jos ERICA ei ole käyttöönotettavissa vuoden 2015 aikana, Hätäkeskuslaitos joutuu suunnittelemaan vaihtoehtoisen tavan toteuttaa tarvittavat tietoliikennetarkaisut, mistä aiheutuu Hätäkeskukselle myös lisärahoituksen tarvetta.

Tarkan ja luotettavan paikannustiedon tarjoaminen on olennainen osa eCall-järjestelmän tehokasta toimintaa. Paikannustieto on henkilötietolain (523/1999) mukainen henkilötieto, kun se on yhdistettävissä luonnolliseen henkilöön. Selvityksen mukaan ajoneuvon ei kohdistu jatkuvaa paikantamista, vaan hälytykseen liittyvä paikannus aktivoituu ainoastaan vakavan onnettomuuden tapahtuessa tai jos toiminto otetaan ajoneuvosta käyttöön manuaalisesti. Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että järjestelmän käyttäjien yksityisyyden suoja huomioidaan asianmukaisesti järjestelmälle asetettavissa vaatimuksissa ja teknisissä standardeissa. Asian jatkovalmistelussa tulee edelleen seurata yksityisyyden suojaa ja tietosuojaa koskevia vaatimuksia ja tarkastella niiden yhteensopivuutta henkilötietolain ja sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) kanssa.

Kirjelmään U 51/2013 vp sisältyvän valtioneuvoston kannan mukaan asian jatkokäsittelyssä tulee selvittää ns. eCall-asetuksen (komission delegoitu asetus (EU) N:o 305/2013) 3 artiklan 7 kohtaa, jossa säädetään hätäkeskuksen pääsystä ajoneuvon ominaisuuksia koskeviin tietoihin, ja myös yhteyksien luominen ja ylläpito ulkomaisiin rekistereihin tulee ottaa esille ja säännöksiä tulee tältä osin selvittää. Tähän liittyen valiokunta toteaa, että Ahvenanmaan maakunnalla on ajoneuvojen rekisteröintiä Ahve-

nanmaalla koskeva lainsäädäntövalta ja että Ahvenanmaan maakunnalla on oma ajoneuvotoimiston ylläpitämä ajoneuvorekisteri, mikä on syytä ottaa huomioon asian jatkokäsittelyssä.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin huomioin.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pirkko Mattila /ps
vpj. Maarit Feldt-Ranta /sd
jäs. Jussi Halla-aho /ps
Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /ps
Risto Kalliorinne /vas
Elsi Katainen /kesk

Outi Mäkelä /kok
Tapani Mäkinen /kok
Osmo Soininvaara /vihr
Ulla-Maj Wideroos /r
vjäs. Lasse Hautala /kesk
Kari Tolvanen /kok
Antti Rantakangas /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.